Archeologische Werkgroep Leidschendam-Voorburg

Jaarverslag 2016

Programma van activiteiten 2017 en 2018

Het bestuur van de vereniging AWLV is sinds de algemene ledenvergadering van 13 april 2016 als volgt samengesteld:

dhr. C.A. van der Brugge	voorzitter
dhr. mr R.L. Hirschel	secretaris
mevr. drs J. van den Engel-Hees	penningmeester
mevr. drs A.E. Oostdijk	lid
mevr. ir T. Kiers	lid
dhr. R.W.M.G. Zalmé	lid

(informatie over dit verslag is verkrijgbaar bij de secretaris)

I. ALGEMEEN

Voorwoord van de voorzitter

Het jaar 2016 is voor onze archeologische werkgroep een goed jaar geweest. De trouwe kern van leden bleef op peil en er meldden zich ook enkele nieuwe jonge leden. Met toewijding wordt gewerkt aan de uitwerking van vondsten van soms wel twintig, dertig jaar geleden. Uit de beschikbare documentatie is soms wel en soms heel moeilijk te achterhalen uit welke put de vondstzakjes komen, maar door de kennis en ervaring van onze leden ontstaat er toch een globaal beeld van de opgraving. In onze nieuwsbrieven wordt altijd verslag gedaan van de resultaten van deze projecten. Tevens worden de lezingen, de excursies en de opgravingen van de professionele archeologiebedrijven van commentaar voorzien. Wanneer u de nieuwsbrief nog niet ontvangt, kunt u deze gratis aanvragen op onze website, www.awlv.nl.

Enkele wetenswaardigheden, die ook al in onze nieuwsbrieven zijn verschenen, wil ik u niet onthouden: het uitvoerige verslag van de reis naar Engeland, Hadrian's Wall, de aankondiging van de reis naar Boedapest, de opgravingen bij Leidsenhage en de nieuwe locatie van het Kanaal van Corbulo, de twee lezingen over de Rotterdamsebaan en de lezing over de middeleeuwse beerputten.
Het feit dat we beschikken over een eigen werkruimte die we kunnen omtoveren tot een prima ruimte om ook lezingen te kunnen geven, is reden tot dankbaarheid. Lang niet alle amateurwerkgroepen hebben zo'n accommodatie. Ook de verhoudingen met de gemeente zijn goed en inspireren tot nieuwe initiatieven.

Nu Leidsenhage een metamorfose ondergaat en bijna totaal wordt vernieuwd, is er voor de AWLV nog wel een wens. Hoe kunnen we de honderdduizenden bezoekers per jaar laten beleven dat ze op grond lopen waar zo'n vijfduizend jaar geleden mensen woonden. De Vlaardingencultuur is aangetoond, dus naast shoppen, ontspanning en horeca zou het toch niet misstaan als er ook een bescheiden plekje wordt gereserveerd voor de archeologie in 'The Mall of the Netherlands'?

Opgravingsput in Leidsenhage (foto: Joanneke van den Engel-Hees)

Bestuurlijke zaken

De algemene ledenvergadering op woensdag 13 april is bijgewoond door elf leden en vijf bestuursleden.
Ook dit jaar is het bestuur diverse malen voor overleg bijeengekomen. Er waren drie bestuursvergaderingen. Met een van de twee regioarcheologen, Linda van de Geijn, is één keer overleg gevoerd. Bij dat overleg waren ook vertegenwoordigers van de Archeologische Werkgroep van de Stichting Historisch Centrum Wassenaar aanwezig en van de afdeling Rijnstreek van de AWN. De Pactgemeente Voorschoten ressorteert onder die laatste afdeling. Het overleg vond in een informele en openhartige sfeer plaats.
Net als in voorgaande jaren zijn ook dit jaar in maart en september de veldwerkleidersvergaderingen bijgewoond die door de afdeling Den Haag en omstreken van de AWN worden georganiseerd. Deze vinden op wisselende locaties plaats.
Ons bestuurslid Titia Kiers heeft zes vergaderingen van het Erfgoedpodium bijgewoond. In dit podium zitten vertegenwoordigers van organisaties, verenigingen en dergelijke die zich binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg met cultuur in de meest brede zin van het woord bezighouden.

Gebouw

De AWLV wordt bij het overleg met de Vereniging van Eigenaren (VvE) vertegenwoordigd door onze voorzitter, Kees van der Brugge, en onze adviseur Martin van Rijn. Er zijn ingrijpende werkzaamheden aan de riolering uitgevoerd na aanhoudende verstoppingen. De riolering blijft een bron van zorg.

Overige zaken

In de werkruimte hebben vier lezingen plaatsgevonden van de afdeling Den Haag en omstreken van de AWN. Een van de lezingen was medegeorganiseerd door de AWLV. Ook de algemene ledenvergadering van de afdeling vond weer in de werkruimte plaats.

Het ledenaantal is iets gegroeid. Aan het eind van 2016 had de vereniging 70 leden en donateurs.

II. DE ARCHEOLOGISCHE KERNACTIVITEITEN

1. Onderzoek en begeleiding in het veld

Ook in 2016 hebben wij helaas geen zelfstandig veldwerk kunnen uitvoeren. Wel hebben diverse leden gebruik gemaakt van het aanbod van Transect om mee te helpen met de opgraving van de Vlaardingencultuur bij Leidsenhage. Een uitgelezen kans om ervaring met veldwerk op te doen.

2. Vondstverwerking

De midweekse vondstverwerkingsavonden zijn goed bezocht. Dit jaar is er verder gewerkt aan de vondsten van Herenstraat 1, een opgraving uit 1996-1997.

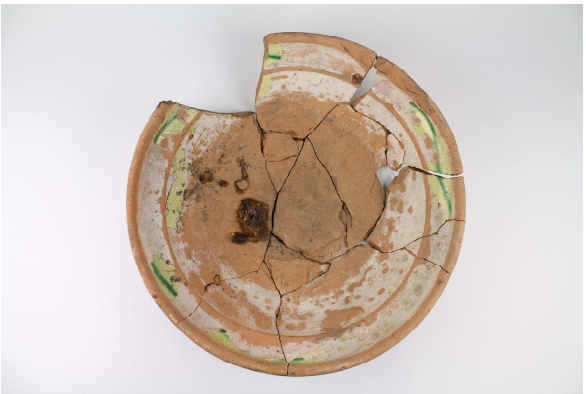

Bijna compleet bord en een benen kam uit de opgraving Herenstraat 1 (foto: Joanneke van den Engel-Hees)

De vondsten die door enkele tuinders van de Amateur Tuindervereniging Arentsburgh in hun tuinen door de jaren heen zijn verzameld, zijn geïnventariseerd en beschreven.

Ook met de uitwerking van een opgraving uit 1988, namelijk die van het Soomerlustplein in Voorburg-West is een begin gemaakt.

Een klein groepje is bezig geweest met de bestudering van het botmateriaal van de opgraving aan de Frekeweg.

Voorts is met het oog op digitalisatie begonnen met het inventariseren van de opgravingsplattegronden en andere tekeningen. Deze hebben behoorlijk te lijden gehad van een lekkage van enkele jaren terug.

III. VOORLICHTING EN EVENEMENTEN

1. Website

Ook dit jaar weet men de website te vinden. Via de website hebben zich verschillende nieuwe leden aangemeld. Ook wordt die gebruikt om informatie aan de werkgroep te vragen. De webmaster zorgt dat de inhoud regelmatig wordt geactualiseerd. Hij is daarvoor echter wel afhankelijk van inbreng door anderen.

2. Gegeven rondleidingen, lezingen en lessen

Op zaterdag 16 april vond de eerste erfgoeddag 'Schatten aan de Vliet' plaats, de opening van het toeristisch seizoen in de gemeente. In het kader daarvan hebben Titia Kiers en Robert Hirschel drie rondleidingen verzorgd door Park Arentsburgh langs de stadsbakens. Alles bij elkaar waren er 24 deelnemers. Bij het beginpunt van de rondleiding hadden wij op een tafeltje wat informatie over Forum Hadriani en enkele vondsten neergelegd.

Tijdens de Romeinenweek van 30 april tot en met 8 mei heeft RAAP BV aan de Landscheidingstraat 2 in Leidschendam een stuk van het Kanaal van Corbulo blootgelegd. Op dinsdag 3 mei was er een open dag en mochten kinderen zelf 'opgraven'. Martin van Rijn heeft de kinderen begeleid.

Profiel met beschoeiingspalen van het Kanaal van Corbulo tijdens de opgraving van RAAP BV (foto: Lieke Hees-van Ratingen)

Op zaterdag 8 oktober heeft Titia Kiers voor de Stichting Hoekenburg een rondleiding gegeven door Park Arentsburgh over Forum Hadriani.

Op zondag 6 november heeft Wim van Horssen een lezing gegeven in de Koningkerk in Voorburg voor de werkgroep Kerk en buurt, getiteld *Verhalen uit de bodem*, over onder meer het onderzoek bij boerderij Noorthey in Leidschendam.

Begeleid door Martin van Rijn heeft een schoolklas van openbare basisschool De Trampoline uit Leidschendam op donderdag 17 november een archeologisch onderzoek van Archol aan de Noortheylaan 1d in Leidschendam bezocht. Aan de kinderen is een toelichting gegeven op de proefsleuven.

Een schoolklas van basisschool De Trampoline brengt een bezoek aan het archeologisch onderzoek van Archol aan de Noortheylaan 1d in Leidschendam (foto: Kees van der Brugge)

Op zaterdag 19 november hebben Bram van den Band en Ronald Zalmé een verhaal gehouden over Forum Hadriani en de Romeinse vondsten uit de volkstuinen tijdens de jaarvergadering van de Amateur Tuindervereniging Arentsburgh.

Er zijn geen lessen op scholen verzorgd. Wel zijn verschillende schoolklassen van openbare basisschool De Margriet begeleid tijdens een bezoek aan de opgraving van Transect bij Leidsenhage. De archeologen van Transect gaven uitleg.

Diverse leden van de werkgroep hebben geassisteerd bij de twee open dagen bij de opgraving van Transect bij Leidsenhage, onder meer door te vertellen over de vondsten in de vitrines.

3. Evenementen

Het verenigingsjaar is op dinsdag 19 januari geopend met een bijzondere nieuwjaarsborrel als afsluiting van ons jubileumjaar waarin wij ons dertigjarig bestaan hebben gevierd. Tijdens deze borrel werd de auteur Jan van Aken geïnterviewd door ons lid Claudia Vandepoel. Hij is schrijver van diverse historische romans die zich afspelen in de Romeinse Tijd en de Vroege Middeleeuwen.

Door de werkgroep is op zaterdag 16 april een bijdrage geleverd aan de eerste erfgoeddag (zie onder 2 hierboven).

Dit jaar hebben wij voor de derde keer een kraam bemand op het Cultureel Zomerfestival in winkelcentrum Julianabaan in Voorburg op zaterdag 27 augustus.
De belangstelling was goed en diverse mensen hebben zich aangemeld voor onze nieuwsbrief.
Mede vanwege onze aanwezigheid op het zomerfestival hebben wij ook dit jaar afgezien van deelname aan Open Monumentendag.

4. Tentoonstelling

Van 1 april tot en met 25 september was in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden de tentoonstelling Romeinse kust te zien over het leven aan de Nederlandse kust in de Romeinse tijd, waaronder ook Forum Hadriani. De AWLV heeft voor deze tentoonstelling de maquette van het Kanaal van Corbulo uitgeleend die is gemaakt door leden van de voormalige Archeologische Werkgroep Leidschendam. Na het Rijksmuseum van Oudheden is de tentoonstelling te zien geweest in het Huis van Hilde in Castricum. Van april tot oktober 2017 zal zij nog te zien zijn in Muzee Scheveningen en vanaf november in het Zeeuws Museum in Middelburg.
Een detail van de maquette van het Kanaal van Corbulo is afgebeeld in de tentoonstellingspublicatie van Tom Hazenberg en Tanja van der Zon, *Romeinse kust*, Leiden 2016, p. 37.

Voor de eerste open dag van de opgraving door Transect bij Leidschenhage op zaterdag 26 maart hebben wij een vitrine met vondsten van de Vlaardingencultuur van de opgraving aan de Frekeweg in Leidschendam ingericht.

5. Excursies

Van maandag 16 tot en met woensdag 25 mei heeft een groep leden deelgenomen aan de boeiende excursie naar de Muur van Hadrianus in Noord-Engeland. Van deze excursie is een uitgebreid verslag verschenen in de AWLV-Nieuwsbrief 42.

De deelnemers aan de reis naar de Muur van Hadrianus (foto: Vian Gast)

6. Publicaties

a. Nieuwsbrieven

Dit jaar hebben wij drie nieuwsbrieven uitgegeven, nummer 40 in januari, nummer 41 in april en nummer 42 in oktober. Mede dankzij verspreiding per e-mail en door de plaatsing op onze website wordt een doelgroep bereikt die aanzienlijk ruimer is dan alleen de leden van de AWLV. Het aantal digitale abonnees bedraagt thans 225.

b. Krantenartikelen

De krantenberichten over archeologie in de gemeente Leidschendam-Voorburg gingen dit jaar voornamelijk over de opgraving bij Leidsenhage en het onderzoek naar het Kanaal van Corbulo.

16 maart	Het Krantje: *Steentijdnederzetting bij Leidsenhage*.
31 maart	Het Krantje: *Opgravingen in volle gang*.
6 april	www.voorburginsite.nl: *5000 bodemvondsten in Leidsenhage*.
7 april	De Telegraaf: *Nederzetting Steentijd in winkelgebied*.
13 april	Het Krantje: *Schatten aan de Vliet. Programma zaterdag 16 april 2016. Rondleidingen Forum Hadriani. Stad aan de rand van een wereldrijk*.
13 april	Het Krantje: *Wethouders bij opgravingen winkelcentrum Leidsenhage*.
28 april	Het Krantje: *Romeinenweek van 30 april tot 8 mei*.
28 april	Het Krantje: *GBLV wil historie plek in Leidsenhage*.
11 mei	Het Krantje: *Romein bij opgravingen Gracht van Corbulo*.
12 mei	www.voorburginsite.nl: *Nieuwe archeologische ontdekkingen Leidsenhage*.
12 mei	De Telegraaf: *Vondst bijzonder bot bij opgraving. Mogelijk van mens uit 3000 voor Christus*.
12 mei	http://historie.net: *Deel Romeins kanaal blootgelegd in Leidschendam*.
2 juni	De Telegraaf: *Winkelgebied was ooit duin. Vondst steurbot en edelhertkies*.
22 juni	Het Krantje: *Voorburgse vondst in Rijksmuseum van Oudheden*.
29 juni	Het Krantje: *Archeologie uit Leidschendam-Voorburg in Rijksmuseum van Oudheden*.
6 juli	Het Krantje: *Subsidieregeling publieksbereik archeologie*.
14 september	Het Krantje: *Lezing over archeologische vondsten*.
2 november	Het Krantje: *Archeologische lezing bij AWLV*.
2 november	Het Krantje: *High tea met dialezing in Koningkerk over opgravingen*.
9 november	Het Krantje: *Archeologische lezing AWLV*.
24 november	www.vlietnieuws.nl: *Vlietvoorde is de naam*.
7 december	Het Krantje: *Vlietvoorde nieuwe mijlpaal in Duivenvoorde*.

c. Tijdschriftartikelen

Bijgaand een overzicht van artikelen die de AWLV betreffen of met vermeldingen van en uit onze nieuwsbrieven:

- A.P. van den Band, ‘Vondsten Cees de Rooy’, *Kwadrant* 1, jaargang 34, 2016, p. 9.
- J. Coenraadts, ‘Nieuwsbrief AWLV nr. 40, januari 2016 (Afd. 7 – Den Haag e.o. / AW Leidschendam-Voorburg)’, *Westerheem 2*, jaargang 65, april 2016, p. 104-105.
- J. Coenraadts, ‘Nieuwsbrief nr. 41, april 2016 (Afd. 7 – AW Leidschendam-Voorburg)’, *Westerheem* 4, jaargang 65, augustus 2016, p. 217-218.
- W. van Horssen, ‘Leidschendam-Voorburg | Leidsekade 39’, *Archeologische Kroniek Zuid-Holland*, jaargang 47, 2015 [verschenen in 2016], p. 55-56.
- M. Lockefeer, ‘De geïnterviewde is deze keer Joanneke van den Engel-Hees’, *Westerheem* 6, jaargang 65, december 2016, p. 354-356.
- R. Zalmé, ‘Vondsten uit de volkstuinen’, *Kwadrant* 2, jaargang 34, 2016, p. 10-11.

IV. PROGRAMMA VAN ACTIVITEITEN IN 2017 – 2018

Voor de periode 2017 – 2018 zal het accent liggen op:

a. het doen van waarnemingen en het uitvoeren van kleinschalige archeologische onderzoeken al dan niet op terreinen die door het bevoegde gezag zijn vrijgegeven;

b. het meegraven met archeologische bedrijven, zoals RAAP BV in de Duivenvoordecorridor en Transect bij Leidsenhage;

c. de periodieke inventarisatie en beschrijving van door leden van de Amateur Tuindervereniging Arentsburgh in hun volkstuinen gedane vondsten;

d. het uitvoeren van het beleidsplan voor de periode 2015-2020;

e. het actief blijven bijdragen aan het Erfgoedpodium;

f. het overdragen van vondsten aan de provincie met inbegrip van de documentatie; dit betreft een meerjarenproject;

g. het redden van tekeningen die door lekkages waterschade hebben opgelopen;

h. het uitbrengen van een rapport of andere publicatie over de opgraving Herenstraat 1;

i. het uitbrengen van een rapport of andere publicatie over de opgraving Soomerlustplein;

j. het continueren van een regelmatig overleg met de regioarcheologen;

k. het deelnemen aan het Cultureel Zomerfestival op zaterdag 26 augustus 2017;

l. het zitting hebben in de projectgroep Ontwikkeling Masterplan Romeinen aan de Vliet;

m. het meedenken over de herinrichting van de Romeinenzaal in Museum Swaensteyn;

n. het meedenken over de inrichting in de nieuwe Mall of the Netherlands van een presentatie over de opgravingen in Leidsenhage in 2016 en 2017 van de Vlaardingencultuur;

o. het leveren van een bijdrage aan de open dag van het archeologisch onderzoek Vlietvoorde op maandag 1 mei 2017 in het kader van de Romeinenweek;

p. het meedoen aan de Nationale Archeologiedagen (13, 14 en 15 oktober 2017) door het organiseren van een minisymposium over de Vlaardingencultuur in samenwerking met de vereniging Erfgoed Leidschendam en de gemeente Leidschendam-Voorburg;

q. een excursie in mei 2017 naar Boedapest;

r. een excursie naar Zwammerdam en Vleuten-De Meern.